

Osobní reflexe

11. Světový kongres environmentálního vzdělávání WEEC byl o vytváření mostů. Téma tedy krásně rezonující s Prahou, letošním místem konání. Vzdělávání udržitelnosti bylo horizontálním průřezným tématem stejně jako mosty a propojování mezi akademickým a praktickým světem, mezi přístupem racionálním a intuitivním, mezi zdravím a bezpečím dětí a geopolitickoekonomickým rozměrem. Zvědomování interkonektivity všeho se vším v současné době globální dysfunkce na rovinách jak fyzických, tak i nehmátatelných, s akcentem decentralizovanosti člověka. Zazněla zde i moudrá slova, že první obětí války je vždy Pravda. Kolik z nás si v sobě nosí otázku, jak se eticky smysluplným a udržitelným způsobem spojit a propojit se všemi a vším kolem nás a mít naději, že ekologie a zdravé občanství v rámci reflektivní, uvědomělé a laskavé společnosti budou právě těmi faktory, které budou určovat ekonomiku? Kongres byl protkán hodnotami subjektivity, umění vzhledu do sebe sama, do kontextové uvědomělosti, lidské laskavosti a péče. Slova, která se mnou nejvíce rezonovala, byla od Arjena Walse, který poukázal na velké opomíjení právě těchto hodnot v dnešním vzdělávacím systému. Zmiňuje nutnost kooperace, kodesignu, kladení existenceálních otázek v zájmu komunit a celků. V tomto polarizovaném světě je zde apel na učení se vidět propojenost běžných užitkových každodenních věcí s rozsáhlými environmentálně ekonomickými principy a přetřansformovávat tak svět na více reflektivní a holistický.

Z kongresu si odnáším silné vnímání změny paradigmatu, soustředěnost raději na pozitivní akci a ekologická řešení než na ekologické problémy. Tento postoj například podtrhuje i měřitelná "pozitivní uhlíková stopa". Vytrvalost je však nezbytná, neboť stále narážíme na otázky typu: "Má smysl se chovat environmentálně, když jiní se tak nechovají? S vědomím, že člověk je naprosto závislý na svém prostředí, jde nejenom o investici do budoucnosti, ale i o zvyšování vlastní kvality života. My totiž nemůžeme porozumět světu, aniž bychom v něm byli a současně nemůžeme být ve světě bez toho, aniž bychom se mu snažili porozumět.

Setkání mi vdechlo hodně inspirativní náboj vzhledem a uvědoměním, jak záslužnou roli plní vzdělávající a lektori a jak silí snaha propojit tento svět se světem doktorantským, akademickým, politickým, ekonomickým. Velmi inspirativní bylo také nadšení a interaktivita výstupů mladších generací Environmentálního Kongresu Mládeže YEEC, které byly na kongresu prezentovány ve formě dramatu, hudby, umění a otevřeného prostoru.

Do své další praxe bych ráda přenesla důležitost propojování místní komunity a environmentálního vzdělávání, důvěru procesu, kde funguje odklon od systému založeného pouze na měřitelném hodnocení k přístupu kreativnímu, místně ukotvenému, vzájemně sdílenému, experimentálnímu a zážitkovému. Co bych ráda z učení a zážitků z kongresu představila kolegům z mé organizace? V rámci teambuildingu bych pro mé kolegy chtěla uspořádat kreativní workshop prožitkem s hlinou, reflektující téma transformace a interkonektivity, téma bytí, tvoření a sdílení.

Etika a umění jako páteř skutečných autorit v naší kultuře?

"Když se na 11. Světový kongres environmentálního vzdělávání WEEC rozhodil list témat, nebyl žádný, který by se zaměřil na umění a etiku. Vznikl tedy blok umění a etika ve vztahu k environmentálnímu vzdělávání." Těmito slovy uvedl tento blok předseda sekce z Lakehead Univerzity Bob Jickling. Otázkami přehodnocování environmentální výchovy z pohledu umění a etiky spoluprovázela Jana Dlouhá a Laura Hendersonová z Centra pro životní prostředí Univerzity Karlovy. Bob Jickling se ve své knize Environmentální etiky pohybuje na rozhraní filozofie, umění a odpovědnosti k našemu okolí v rámci environmentální vědy a jednou z mnoha jeho otázek je, kde se v nás bere morální impulz? Vyvěrá z pocitu proximity. Pokud máme blízko k půdě, kde žijeme, například skrze jazyk a příběhy, je v nás přirozeně zažehnuta zodpovědnost,

schopnost vztahovat se. Ve své knize plné vzdělávacích aktivit se u aktivitu "Znovu představování budoucnosti" Jickling zabývá propojeností jazyka, sociální praxe a obrazových vjemů. Prochází s námi proces pozvání do jistého prostředí, s důrazem na jazyk, sociální praktiky a obrazy, metafory spjaté s daným místem. Je možné naše prostředí znovudefinovat? Na příkladu "Pussy Hats" rozvádí vzniknutí silně kontrastujícího narativu. Jedna příběhová linka tradičně reflektovala jistý soubor sociálních norem a byla přepsána do pozitivní alternativy a změny významu slova "pussy" ze slova znamenající slabošství na slovo značící sílu a moc. Jickling se dotýká i tématu lyrické filosofie, prostoru mezi pravdou a nepravdou vycházející z logiky, prostoru, který vytváří emocionální zkušenost, která nezapadá do současných záznamů kognitivního chápání. Jde o takové ty "aha" momenty, kdy něčemu rozumíme a nemáme slova, kterými bychom tento moment popsali. V kapitole o ekoartu jako účinném edukačním environmentálním nástroji nás pomocí hlíny nabádá k otázce, zdali umění může být cestou k ekologické udržitelnosti. Nutnost ztělesněné reflektivní praxe v oblasti environmentálního vzdělávání byla demonstrována workshopem Jana van Boeckela, který si zvolil jako své medium rovněž hlínu. Jeho workshopu: *Silent Becoming: Making The World Out Of Clay*. (Tiché stávání se: Tvoření světa z hlíny.) se účastnili I předsedové tématického bloku. Workshop nás přivedl k hledání alternativ propojování zdánlivě neslučitelného za pomoci hlíny, univerzálního materiálu, nalezitelným v místech, kde došlo k narušení země. V plném proudu odborných přednášek a akademických debat u kulatých stolů byl tento workshop diametrálně odlišným a velmi vítaným zážitkem.

Celý proces vnější spolupráce byl podpořen reflexí vnitřní evokující další otázku: Kolik ticha potřebujeme, abychom porozuměli sami sobě a mohli tak s důvěrou sdílet naši nejautentičtější část, která nejenom že vyživuje náš morální impulz, ale také snoubí tichou radost a hravost v nás? Reflexe, která nám umožní obsáhnout a nacházet mosty ve zdánlivě neslučitelném: pedagogice intimity, sociálním protestu a edukačních aktivit ekoartu.

